ISSN online 2707-7292 ISSN 2220-6310
DOI: 10.33216/2220-6310/2026-112-1-318-329
УДК 373.2.015.31:[159.942+7](045)

# ЕМОЦІЙНО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Х. А. Шапаренко**
ORCID 0000-0003-3616-2282
**М. С. Жулід**
ORCID 0009-0002-0406-1866

*У статті визначено особливості емоційно-естетичного розвитку дитини дошкільного віку через формування моделей ставлення дитини до самої себе, а також до інших людей і навколишнього середовища. Проаналізовано ключові дефініції дослідження та з'ясовано сутність понять «емоційний розвиток», «естетичний розвиток», «емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного віку. Охарактеризовано емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного віку як складний та багатогранний процес формування особистості, що охоплює емоційну сферу, яка забезпечує розвиток почуттів і здатність до емпатії; естетичне сприйняття, що полягає у вмінні відчувати і розуміти красу навколишнього світу; система ціннісних орієнтацій, завдяки якій дитина засвоює загальнолюдські та культурні ідеали; а також творча діяльність, яка стимулює самовираження і саморозвиток через художню чи іншу творчу активність. Серед основних компонентів емоційно-естетичного розвитку виокремлено емоційно-чуттєвий компонент (відображає здатність активно й глибоко емоційно реагувати на різноманітні аспекти навколишнього світу.), естетично-перцептивний компонент (демонструє ступінь розвитку вміння дитини сприймати, усвідомлювати та оцінювати явища чи об'єкти, які є носіями естетичної цінності), ціннісно-мотиваційний компонент (відображає ставлення дитини до естетичних явищ навколишнього світу, а також її внутрішній стимул до участі у творчому процесі), творчо-діяльнісний компонент(охоплює широкий*

*спектр навичок і проявів, спрямованих на реалізацію індивідуального творчого потенціалу), рефлексивно-оцінний компонент(формує основу для розуміння й аналізу дитиною себе та навколишнього світу через емоційні та естетичні категорії).*

***Ключові слова:*** *емоційний розвиток, естетичний розвиток, емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного віку, заклад дошкільної освіти, вихователь закладу дошкільної освіти.*

**Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.** Тенденції гуманізації системи освіти та зростаючі потреби суспільства у вихованні творчих особистостей із високим духовним потенціалом обумовлюють актуальність проблеми емоційно-естетичного розвитку дітей дошкільного віку. Наразі виховання дітей дошкільного віку в Україні розглядається як єдиний, цілісний процес, що базується на духовно-моральних і соціокультурних цінностях.

Основними ціннісними орієнтирами в освіті є: розвиток ціннісно-смислової сфери особистості із дотриманням загальнолюдських принципів моральності й гуманізму; виховання поваги та прийняття сімейних і суспільних цінностей; розуміння моральної сутності та сенсу як власних вчинків, так і дій оточуючих; розвиток етичних почуттів, які виступають регуляторами моральної поведінки; формування естетичного смаку та сприйняття прекрасного через знайомство зі зразками світової та вітчизняної культури.

Складність цих процесів обумовлена багатьма чинниками, серед яких особливо важливою є та обставина, що саме в період дошкільного віку відбувається інтенсивне формування особистості дитини. У цей час закладаються основи, які визначатимуть її подальше соціальне і духовне життя, формуватимуть життєві цінності та орієнтири, а також суттєво впливатимуть на майбутні успіхи – як особистісні, так і професійні. Дитинство виступає своєрідним фундаментом, на який спирається вся життєва перспектива людини, що підкреслює його незамінну роль у становленні гармонійної та успішної індивідуальності.

Сучасні виклики суспільного розвитку й оновлення освітньої сфери зумовлюють необхідність чіткого визначення ключових пріоритетів для всіх закладів дошкільної освіти. Насамперед, це створення належних умов для гармонійного розвитку, виховання та формування соціальних компетенцій дітей дошкільного віку у контексті швидкоплинних змін сучасного світу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, і на які спирається автор.** Дослідження

фундаментальних категорій сучасної естетики здійснювали С. Безклубенко, В. Бітаєв, Г. Гуріна, І. Зязюн, Т. Левчук, В. Панченко, О. Оніщенко, Д. Кучерюк та ін.

Естетичне виховання дошкільників було предметом наукових розвідок таких науковців як: Л. Гончар та О. Власюк які обґрунтували особливості розвитку естетичних здібностей, визначили містить критерії та показники їх оцінювання (Гончар, Власюк, 2025); І. Ларіної та Ю. Долі які теоретично обґрунтували закономірностей художньо-естетичного розвитку дошкільників відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти представлено у дослідженні (Ларіна, Доля, 2023); І. Корякіної, яка представила педагогічні умови формування художньо-естетичних умінь як складника естетичного розвитку (Корякіна, 2025).

Зокрема Н. Дудник підкреслює, що «у період дошкільного виховання важливо забезпечити своєчасний розвиток чутливості сенсорного апарату дитини, сформувати емоційний відгук на сприймання найяскравіших якостей і властивостей предметів та явищ мистецтва. Важлива виховна складова художньої діяльності дитини, коли формуються цілі і шляхи їх досягнення, у практичній діяльності розвивається цілеспрямованість, зосередженість,взаєморозуміння, єднання дітей у спільних переживаннях і діях» (Дудник, 2021).

Сучасні наукові підходи до соціально-емоційного розвитку висвітлюють наукові дослідження О. Кононко, І. Зязюна, Н. Ісмаїлової, О. Передрій. Стосовно дітей дошкільного віку соціально-емоційний розвиток розглядається «як здатність дитини дошкільного віку сприймати як власні емоції, так і емоції, думки, уподобання навколишніх, володіти навичками соціальної поведінки та спілкування з дорослими й однолітками» (Попович, 2024). У дослідженнях Н. Ісмаїлової проаналізовано педагогічні технології та методи розвитку соціально-емоційної компетентності дошкільників (Ісмаїлова, 2023).

У дослідженнях К. Борисенко, Ж. Кучеренко, В. Лазаренко, Н. Мельник, О. Науменко, А. Ревть, М. Шпак висвітлено питання розвитку емоційного інтелекту дітей. Науковці наголошують, що «емоції суттєво впливають на особистість, призводять до формування і закріплення певних емоційних рис» (Ревть, 2022).

Науковці Л. Клевака, О. Гришко та В. Заїка дослідили розвиток емоційного інтелекту як складової соціально-емоційної компетентності дітей дошкільного віку (Клевака, Гришко, Заїка, 2022).

Наукові дослідження суттєво збагатили теоретичні та практичні аспекти розвитку емоційного інтелекту, естетичного розвитку дітей

дошкільного віку. Водночас питання емоційно-естетичного розвитку дітей, залишається актуальним і потребує подальшого вивчення.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття**. Попри значну увагу науковців до проблем емоційного та естетичного розвитку дітей дошкільного віку, низка важливих аспектів залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребує подальшого наукового обґрунтування цілісний підхід до емоційно-естетичного розвитку дітей дошкільного віку як взаємопов'язаного процесу розвитку емоційної чутливості та формування естетичних почуттів. Окремого дослідження потребує питання компонентів, критеріїв та показників сформованості емоційно-естетичного розвитку дітей задля комплексної оцінки не лише рівня естетичного сприймання, а й емоційної чутливості, здатності до емоційного відгуку на твори мистецтва та явища навколишнього світу, уміння вербалізувати власні емоційно-естетичні переживання, виявляти естетичні оцінки та реалізовувати їх у творчій діяльності.

Тому **метою статті** є визначення особливостей емоційно-естетичного розвитку дитини дошкільного віку та характеристика основних компонентів емоційно-естетичного розвитку.

**Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.** Для більш чіткого визначення поняття «емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного віку» охарактеризуємо терміни «емоційний розвиток» та «естетичний розвиток».

Варто підкреслити, що емоційний розвиток є процесом, пов'язаним зі змінами в емоційній сфері людини. Він охоплює виникнення і поглиблення емоцій, вдосконалення здатності до емпатії, уміння усвідомлювати власні переживання й формування навичок самоконтролю, розвитком емоційного інтелекту.

Водночас емоційний інтелект є і результатом, і механізмом цього процесу і передбачає здатність до усвідомлення власних емоцій, розуміння почуттів інших, керування емоційними станами, застосування емоцій у взаємодії та повсякденній діяльності.

У дослідженнях С. Бадер та К. Борисенко сутність поняття «емоційний інтелект» визначають як «уміння розуміти свої та чужі емоції, коректно виражати їх та управляти ними, розуміти почуття, переживання оточуючих, що сприятиме ефективній інтеракції, вибудові адекватної системи стосунків» (Бадер, Борисенко, 2021).

Нам також імпонує думка В. Лазаренко, яка визначає емоційний інтелект дитини як «здатність усвідомлювати, розуміти свої почуття та емоції, називати їх (в межах вікової компетенції), вміння проявляти їх за

допомогою різних вербальних і невербальних засобів, вміння стримувати та керувати ними, а також проявляти початкові навички емпатії» (Лазаренко, 2019).

У свою чергу О. Лобова та Д. Алієва зазначають, емоційний інтелект є «здатністю визначати, розуміти й контролювати свої емоції» «У наукових розвідках емоційний світ особистості розглядається в різних ракурсах: як мотиваційний фактор, що визначає потреби й мотиви людини; як особистісні процеси, що надають смисл і значення людському існуванню; як основний адаптивний механізм людської поведінки; як «двигун творчості» (Лобова, Алієва, 2026).

Отже емоційний інтелект є інтегративним показником рівня емоційного розвитку особистості, який проявляється у здатності усвідомлювати, інтерпретувати та регулювати емоції.

Емоційний розвиток розглядаємо як різнобічний процес, що передбачає поступове формування здатності дитини не лише відчувати різноманітні емоції, а й усвідомлювати їхню природу, глибину та значення.

Слід зазначити, що у старшому дошкільному віці емоційна сфера значно ускладнюється: з'являються більш диференційовані почуття, формується здатність до співпереживання. До базових емоцій належать такі, що виникають у відповідь на основні потреби чи події, це радість, страх, гнів і смуток – ті відчуття, які є спільними для всіх людей незалежно від культури чи досвіду. Також формуються соціальні емоції, які відіграють важливу роль у міжособистісних відносинах та взаємодіях, серед них виділяють гордість, сором і співчуття. Ще одну категорію становлять моральні емоції, які відображають наше ставлення до моральних норм і цінностей, наприклад, почуття справедливості чи відповідальності.

Стосовно поняття «естетичний розвиток» слід зазначити, що аналіз психолого-педагогічної літератури (С. Безклубенко, В. Бітаєв, Н. Ветлугіна, М. Воробель, Н. Глимитрук, Г. Гуріна, І. Зязюн та ін.) дозволяє стверджувати, що він є гармонійно структурованим і добре організованим процесом, який спрямований на формування здатності до естетичного та художнього сприйняття.

Естетичний розвиток охоплює глибоке відображення у свідомості людини предметів і явищ, що належать до світу мистецтва, природи чи оточуючого середовища. Ці об'єкти та явища, впливаючи на органи чуття, сприяють формуванню ставлення до прекрасного як у матеріальному, так і у духовному аспектах світу.

Естетичний розвиток є складним і різнобічним процесом, який спрямований на формування у людини здатності не лише сприймати й усвідомлювати красу, але й оцінювати її, глибше розуміючи сутність

прекрасного. Цей розвиток охоплює також вміння активно створювати щось, що відповідає естетичним ідеалам, сприяючи гармонії у довкіллі та культурному середовищі.

Основними компонентами естетичного розвитку є естетичне сприймання, естетичні почуття, художній смак, творчі здібності.

Звернемося до взаємозв'язку емоційного та естетичного розвитку. Емоції відіграють ключову, фундаментальну роль у формуванні естетичного сприйняття, слугуючи своєрідним мостом між твором мистецтва та внутрішнім світом особистості. Саме через емоційний відгук дитина здатна глибше взаємодіяти з мистецькими образами, проникати в їхній сенс та цінність. Без відповідного емоційного залучення процес сприйняття мистецтва втрачає свою повноту і не дозволяє дитині відчути ту гаму почуттів і вражень, яка робить мистецтво живим, зворушливим і наповненим.

Естетичні переживання значно збагачують емоційний досвід людини, даючи змогу глибше зануритися у світ відчуттів і відкривати нові аспекти уяви. Вони сприяють формуванню глибшого усвідомлення власної емоційної природи та допомагають встановити ціннісне ставлення до навколишнього світу й культурного середовища. У цьому контексті мистецтво стає надзвичайно потужним інструментом: воно стимулює розвиток емпатії, сприяє становленню емоційної чутливості та багатства внутрішнього світу, особливо у процесі виховання дитини. Завдяки мистецтву дитина не лише розвиває свої творчі здібності, але й вчиться краще розуміти інших, співпереживати, а також усвідомлювати значущість духовних і моральних цінностей у своєму житті.

На основі характеристики понять емоційний та естетичний розвиток у дослідженні під *емоційно-естетичним розвитком* ми розуміємо цілісний процес формування емоційної чутливості, естетичних почуттів, здатності емоційно сприймати, оцінювати й творчо переживати явища навколишнього світу, мистецтва та людських взаємин, що забезпечує розвиток емоційної культури, естетичного смаку й гармонійної особистості.

Слід зазначити, що емоційний розвиток дитини дошкільного віку він тісно пов'язаний з появою у нього нових інтересів, мотивів та потреб та розвитку соціальних емоцій. Формується емоційне реагування, яке змушує дитину хвилюватися з приводу можливих результатів його особистої діяльності, допомагає передбачити реакцію інших людей, членів сім'ї за свої вчинки. Якщо до цього дошкільник відчував радість через те, що отримував бажаний результат, то тепер він радіє тому, що може отримати цей результат. Поступово дитина починає передбачати як інтелектуальні результати своєї діяльності, так і емоційні.

Естетичний розвиток дітей дошкільного віку здійснюється шляхом всебічного розкриття й зміцнення передумов для ціннісно-смислового сприйняття та усвідомленого осмислення різноманітних творів мистецтва, до яких належать як літературні, так і музичні та образотворчі витвори. Важливим аспектом цього процесу є також розвиток здатності дитини естетично сприймати і оцінювати красу навколишнього світу, що сприяє формуванню в неї гармонійного і багатогранного ставлення до навколишнього середовища. Паралельно дітям надається можливість для реалізації власних творчих задумів, що проявляється в різноманітних видах діяльності, зокрема в малюванні, створенні конструкцій та моделей, музичній імпровізації та інших формах самовираження.

Старший дошкільний вік вирізняється інтенсивним розвитком різних сфер психіки, серед яких особливе місце займають образне та початкове логічне мислення, а також мовлення і творча уява. У цей період діти демонструють надзвичайну здатність до креативності, з легкістю поринають у світ фантазій та виявляють живий інтерес до різних видів мистецтва, прагнучи пізнавати нове і створювати щось унікальне.

Окремо варто виділити важливий аспект розвитку старшого дошкільного віку – формування емпатії. У цьому віці діти набувають здатності глибше розуміти емоції та переживання інших людей, що є ключовим елементом у становленні соціальних навичок та побудові стосунків з оточенням. Емпатія стає основою для розвитку моральності й здатності до співпереживання, що має важливе значення для їх подальшого особистісного зростання.

Емоційна чутливість у дітей дошкільного віку охоплює здатність розпізнавати різні емоції, відповідним чином реагувати на них, а також справлятися з власними почуттями й висловлювати їх у соціально прийнятній формі. На цьому етапі розвитку вони поступово освоюють навички розуміння та називання емоційних станів, вчаться усвідомлено керувати своєю поведінкою, що виникає у відповідь на певні переживання, а також розвивають здатність до емпатії. Завдяки спілкуванню з однолітками та зануренню у казкові сюжети, діти починають співпереживати персонажам, формуючи більш глибокий рівень емоційного сприйняття, що сприяє становленню їхніх моральних та соціальних якостей.

У дітей поступово формується здатність до естетичного сприйняття, яка дозволяє їм більш чітко розрізняти красиве від некрасивого, звертати увагу на гармонію та виразність форм, кольорів і звуків. Вони починають виявляти інтерес до мистецьких творів, аналізувати їх, висловлювати власні уподобання чи зауваження. Окрім того, діти знаходять радість у творчому процесі, де вони не лише виражають свої емоції та ідеї, але й вчаться

цінувати красу в різних її проявах, розвиваючи при цьому свій художній смак та здатність до самовираження.

Отже, *емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного віку* є складним інтегративним процесом, який поєднує формування емоційної сфери дитини та її здатності сприймати, переживати й оцінювати красу навколишнього світу, мистецтва й людських взаємин.

Серед основних компонентів емоційно-естетичного розвитку слід виокремити емоційно-чуттєвий компонент, естетично-перцептивний компонент, ціннісно-мотиваційний компонент, творчо-діяльнісний компонент, рефлексивно-оцінний компонент

Емоційно-чуттєвий компонент є важливою характеристикою розвитку дитини, що відображає її здатність активно й глибоко емоційно реагувати на різноманітні аспекти навколишнього світу. Це стосується як явищ природи, проявів мистецтва, так і тонкощів міжособистісних взаємин, які оточують дитину у повсякденному житті.

Естетично-перцептивний компонент унікальним чином демонструє ступінь розвитку вміння дитини сприймати, усвідомлювати та оцінювати явища чи об'єкти, які є носіями естетичної цінності. Він відображає, наскільки дошкільник готовий помічати красу в навколишньому середовищі, мистецтві, природі або в простих життєвих ситуаціях, а також здатність давати цим явищам гармонійно-критичну оцінку з позицій естетичного ідеалу.

Ціннісно-мотиваційний компонент є важливим аспектом особистісного розвитку, який відображає ставлення дитини до естетичних явищ навколишнього світу, а також її внутрішній стимул до участі у творчому процесі.

Творчо-діяльнісний компонент є важливим показником розвитку здатності дитини до креативного самовираження в межах різноманітних видів діяльності. Цей аспект охоплює широкий спектр навичок і проявів, спрямованих на реалізацію індивідуального творчого потенціалу.

Рефлексивно-оцінний компонент є важливим аспектом розвитку дитини і стосується її здатності здійснювати базову оцінку як власних емоційних станів, так і результатів творчої діяльності чи сприйняття естетичних явищ. Цей компонент формує основу для розуміння й аналізу дитиною себе та навколишнього світу через емоційні та естетичні категорії.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.**

У психолого-педагогічній літературі поняття емоційно-естетичного розвитку розглядається через взаємозв'язок емоційного розвитку, естетичного виховання, художнього сприймання та формування ціннісного ставлення до дійсності. Емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного

віку варто розглядати як складний та багатогранний процес формування особистості, що охоплює кілька ключових аспектів. До них належать емоційна сфера, яка забезпечує розвиток почуттів і здатність до емпатії; естетичне сприйняття, що полягає у вмінні відчувати і розуміти красу навколишнього світу; система ціннісних орієнтацій, завдяки якій дитина засвоює загальнолюдські та культурні ідеали; а також творча діяльність, яка стимулює самовираження і саморозвиток через художню чи іншу творчу активність. Таким чином, цей аспект розвитку є не лише основою формування гармонійної особистості, але й передумовою для успішної адаптації дитини в соціальному середовищі.

У дослідженні поняття «емоційно-естетичний розвиток дітей дошкільного віку» визначаємо як цілеспрямований процес формування у дитини здатності емоційно сприймати, переживати, оцінювати й творчо відображати красу навколишнього світу, мистецтва та людських взаємин, що проявляється у розвитку емоційної чутливості, естетичних почуттів, художнього сприймання, уяви, творчої активності та ціннісного ставлення до дійсності.

**Література**


1. Борисенко К., Бадер С. Особливості розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021 № (1(48). С. 48–52. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.48-52
2. Гончар Л., Власюк О. Аналіз показників естетичних здібностей дітей старшого дошкільного віку. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2025. №2. С. 68-73. https://doi.org/10.32782/2221-1217-2025-2-08
3. Дудник Н. Педагогічні новації в естетичному вихованні дітей старшого дошкільного віку. *Молодь і ринок*. 2021. № 7-8 (193-194). С. 61-66. https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242599
4. Ісмаїлова, Н. Способи формування соціально-емоційного розвитку у дітей дошкільного віку. Науково-теоретичний альманах Грані. 2023. № 26 (3). С. 176–181. https://doi.org/10.15421/172366
5. Клевака Л.П., Гришко О.І., Заіка В.М. Розвиток емоційного інтелекту дітей дошкільного віку. *Технології розвитку інтелекту*. 2022. Т. 6, №1 (31). https://doi.org/10.31108/3.2022.6.1.4
6. Корякіна І. Інтеграція мистецьких видів діяльності у формуванні художньо-естетичних умінь дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2025. Вип. 3. С. 133-141. https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2025.340455

7. Лазаренко В.В. Розвиток емоційного інтелекту дітей дошкільного віку у театралізованій діяльності. *Young Scientist.* 2019. № 12 (76). С.279-282. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-12-76-58
8. Ларіна І., Доля Ю. Підготовка майбутніх фахівців з дошкільної освіти до художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку. Витоки педагогічної майстерності. 2023. вип. 31. С. 119-124. https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283336
9. Лобова, О., Алієва, Д. Розвиток емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в музичній діяльності (в закладах дошкільної освіти*). Освіта. Інноватика. Практика*. 2026. № 14 (2). С. 77–84. https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i2-010
10. Лозинська С., Сірант Н., Проц М. Естетичне оцінювання діяльності як актуальний напрям розвитку здібностей у дітей. *Молодь і ринок*. 2021. №5-6 (191-192). С. 135-139. https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.239344
11. Попович О. Соціально-емоційний розвиток дітей дошкільного віку як наукова проблема. *Молодь і ринок.* 2024. № 9 (229). С. 62-66. https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312308
12. Ревть А. Особливості емоційної сфери дошкільника. *Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1(1). С. 112-117. https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.18

## References

1. Borysenko, K., Bader, S. (2021). Osoblyvosti rozvytku emotsiinoho intelektu ditei starshoho doshkilnoho viku [Characteristics of Emotional Intelligence Development in Older Preschool Children]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedahohika. Sotsialna robota»*. № (1(48). S. 48–52. (ukr). https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.48-52
2. Honchar L., Vlasiuk O. (2025) Analiz pokaznykiv estetychnykh zdibnostei ditei starshoho doshkilnoho viku [Analysis of indicators of aesthetic abilities in older preschool-age children]. *Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport*. №2. S. 68-73. (ukr). https://doi.org/10.32782/2221-1217-2025-2-08
3. Dudnyk N. (2021) Pedahohichni novatsii v estetychnomu vykhovanni ditei starshoho doshkilnoho viku [Pedagogical innovations in the aesthetic education of older preschool children]. *Molod i rynok*. № 7-8 (193-194). S. 61-66. (ukr). https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242599
4. Ismailova, N. (2023). Sposoby formuvannia sotsialno-emotsiinoho rozvytku u ditei doshkilnoho viku [Methods for fostering the social-emotional development of preschool-age children.]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh Hrani*. № 26(3). S. 176–181. (ukr). https://doi.org/10.15421/172366
5. Klevaka L.P., Hryshko O.I., Zaika V.M. (2022). Rozvytok emotsiinoho intelektu ditei doshkilnoho viku [Development of emotional intelligence in preschool-age children.]. Tekhnolohii rozvytku intelektu. Т. 6. №1 (31). (ukr). https://doi.org/10.31108/3.2022.6.1.4

6. Koriakina I. (2025). Intehratsiia mystetskykh vydiv diialnosti u formuvanni khudozhno-estetychnykh umin ditei doshkilnoho viku [Integration of artistic activities in developing the artistic and aesthetic skills of preschool children]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. Vyp. 3. S. 133-141. (ukr). https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2025.340455
7. Lazarenko V.V. (2019). Rozvytok emotsiinoho intelektu ditei doshkilnoho viku u teatralizovanii diialnosti [Developing Emotional Intelligence in Preschool Children through Theatrical Activities]. *Young Scientist.* № 12 (76). S.279-282. (ukr). https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-12-76-58
8. Larina I., Dolia Y. (2023) Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z doshkilnoi osvity do khudozhno-estetychnoho rozvytku ditei doshkilnoho viku [Preparing Future Early Childhood Education Specialists for the Artistic and Aesthetic Development of Preschool-Age Children]. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. vyp. 31. S. 119-124. (ukr). https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283336
9. Lobova, O., Aliieva, D. (2026). Rozvytok emotsiinoho intelektu ditei starshoho doshkilnoho viku v muzychnii diialnosti (v zakladakh doshkilnoi osvity) [Development of emotional intelligence in older preschool children through musical activities (in preschool educational institutions)]. Osvita. Innovatyka. Praktyka. № 14 (2). S. 77–84. (ukr). https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i2-010
10. Lozynska S., Sirant N., Prots M. Estetychne otsiniuvannia diialnosti yak aktualnyi napriam rozvytku zdibnostei u ditei [Aesthetic evaluation of activity as a relevant area for the development of children's abilities]. *Molod i rynok.* 2021. №5-6 (191-192). S. 135-139. (ukr). https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.239344
11. Popovych O. Sotsialno-emotsiinyi rozvytok ditei doshkilnoho viku yak naukova problema [Socio-emotional development of preschool children as a scientific problem]. *Molod i rynok.* 2024. № 9 (229). S. 62-66. (ukr). https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312308
12. Revt A. Osoblyvosti emotsiinoi sfery doshkilnyka [Characteristics of the preschooler's emotional sphere]. Paedagogica Volynienses. 2022. № 1(1). S. 112-117. (ukr). https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.18

## EMOTIONAL AND AESTHETIC DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

**K.A. Shaparenko, M.S. Zhulid**

*The article outlines the characteristics of the emotional-aesthetic development of preschool-age children through the formation of models of the child's attitude toward themselves, other people, and the surrounding environment. Key research definitions are analyzed, and the essence of the concepts of "emotional development," "aesthetic development," and "emotional-aesthetic development of preschool-age children" is clarified. The emotional-aesthetic development of preschool-age children is characterized as a complex and multifaceted process of personality formation. It encompasses the emotional sphere, which fosters the development of feelings and the*

*capacity for empathy; aesthetic perception, involving the ability to sense and appreciate the beauty of the surrounding world; a system of value orientations through which the child internalizes universal human and cultural ideals; and creative activity, which stimulates self-expression and self-development through artistic or other creative pursuits. Among the key components of emotional-aesthetic development, the following are distinguished: the emotional-sensory component (reflecting the ability to respond actively and with deep emotion to various aspects of the surrounding world); the aesthetic-perceptual component (demonstrating the level of development of the child's ability to perceive, comprehend, and evaluate phenomena or objects that embody aesthetic value); the value-motivational component (reflecting the child's attitude toward the aesthetic phenomena of the surrounding world, as well as their internal drive to participate in the creative process); and the creative-activity component (encompassing a wide range of skills and manifestations aimed at realizing individual creative potential), and the reflective-evaluative component (forming the basis for the child's understanding and analysis of themselves and the surrounding world through emotional and aesthetic categories).*

**Шапаренко Христина Андріївна –** доктор педагогічних наук, професор, декан факультету дошкільної спеціальної освіти та історії Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків, Україна). E-mail: kristsh@gmail.com

**Жулід Маріанна Сергіївна** – здобувачка освіти 3 курсу, спеціальність 053 Психологія, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків, Україна). E -mail: zhulidmary@gmail.com

**Shaparenko Khrystyna Andriivna –** doctor of pedagogical sciences, professor, dean of the faculty of preschool and special education and history, Municipal establishment «Kharkiv humanitarian pedagogical academy» of Kharkiv regional council (Kharkiv, Ukraine). E-mail kristsh@gmail,com.

**Zhulid Marianna Serhiivna** – 3st-year student, specialty 053 Psychology, Municipal establishment «Kharkiv Humanitarian pedagogical academy» of Kharkiv regional council (Kharkiv, Ukraine). E-mail: zhulidmary@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 30.08.2026.
Стаття прийнята до друку після рецензування 11.09.2026.
Стаття опублікована 30.10.2026.

Стаття з відкритим доступом, відповідно до умов ліцензії
**Creative Commons (CC BY 4.0)**